

**Тетяна ГЛУШКОВА,
Світлана БАРАБАШ**

ІДЕНТИФІКАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ПАПЕРУ ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ

Розкрито значення ідентифікації паперу під час митного оформлення. Наведено характеристику засобів і критерії ідентифікації на прикладі паперу для письма та друку. Представлено розроблену методику ідентифікаційної експертизи цього товару при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, розкрито її значення для митного оформлення імпортованих паперових виробів.

Ключові слова: папір, целюлоза, ідентифікаційна експертиза, критерії ідентифікації, митне оформлення.

Ідентифікація товарів проводиться під час їх експертизи, сертифікації та контролю якості, а також при митному оформленні.

Особливої гостроти набуває питання розробки процедури ідентифікації паперової продукції при переміщенні через митний кордон. Це пов'язано зі значним обсягом імпорту паперу та картону в Україну, який складає 3 % його загального обсягу [1]. У грошовому вираженні ввіз паперової продукції до України в першому кварталі 2012 р. становив понад 420 млн доларів США. В Україну за рік імпортується понад 88.6 % паперу для друку та письма, 74.5 – газетного паперу, 15–20 – макулатури. Вітчизняні виробники картонно-паперової продукції забезпечують потреби ринку лише на третину [2].

При переміщенні товарів через митний кордон постає необхідність проводити різні види експертиз: *технологічну* (ідентифікація сировини й готової продукції); *класифікаційну* (визначення коду УКТЗЕД); *товарознавчу* (встановлення належності товарів до однорідної групи) [3]. Першим етапом кожної експертизи є ідентифікація. На сьогодні виділяють *ідентифікаційну* експертизу (як окремий вид), метою якої є вирішення питань тотожності [4].

Складністю *ідентифікаційної* експертизи паперових товарів є те, що папір може виготовлятися з різної сировини, мати різну обробку й водночас бути схожим за низкою властивостей. Відсутність саме процедури ускладнює практику проведення ідентифікаційної експертизи, що є актуальним для паперової продукції.

Мета статті – розробка процедури ідентифікаційної експертизи різних видів паперу при митному оформленні.

Митна ідентифікаційна експертиза передбачає встановлення виду й призначення паперу, визначення відповідності порівнюваних об'єктів даним, зазначених у супровідних документах.

Кожний вид паперу характеризується певною сукупністю властивостей та має певне призначення. Ідентифікаційна експертиза є обов'язковим етапом під час митного оформлення при встановленні коду за УКТЗЕД. При цьому кількість показників, за якими можна точно визначити групу та код, має бути оптимальною.

Згідно з УКТЗЕД, основними показниками, за якими класифікуються паперові вироби, є:

- волоконний склад (вміст волокон, отриманих механічним способом, вміст целюлозних волокон із хвойних або листяних порід деревини, вміст сульфатних, сульфатних волокон);
- вибіленість чи невибіленість волокон;
- метод виготовлення (ручний або машинний);
- маса 1 м^2 ;
- форма (листи, рулони) та розміри;
- наявність покриття (крейдований, покритий пластмасами, іншими матеріалами);
- вид обробки (каландрування, суперкаландрування, поверхнева проклейка, просоченість, фарбування, нанесення штучних водянних знаків, гофрування, крепування, тиснення, перфорування);
- призначення (для друку, писання або інших графічних цілей, пакування, господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення, в якості фільтрувального, копіювального паперу, покриття для підлоги);
- кількість шарів (одношаровий або багатошаровий);
- зольність;
- білизна;
- опір на розрив;
- товщина;
- опір на стискання за методом СМТ 60 (*Concora Medium Test* за 60-хвилинною витримкою);
- індекс опору продавлювання за Мюленом;
- коефіцієнт розтягування;
- опір на роздирання та міцність на розривання [5].

Відповідно до класифікації за УКТЗЕД, до загальних критеріїв можна віднести ті, за якими найчастіше встановлюється відповідність паперу: значення маси 1 м^2 , композиції за волокном, зольності, лінійних розмірів, наявності поверхневого покриття, дослідження на багатошаровість. Щодо специфічних критеріїв, то, наприклад, для паперу санітарно-гігієнічного призначення проводять дослідження на наявність перфорації, тиснення та ступінь крепування; для пергаменту й кальки – випробування опору воді; для газетного паперу – дослідження шорсткості поверхні з кожного боку. Критерії ідентифікації паперу для письма та друку наведено в *табл. 1*.

**Критерії ідентифікації паперу та картону
для письма та друку за кодом УКТЗЕД 4802**

Назва виробу	Критерії ідентифікації
Папір та картон не крейдовані гатунків, що використовуються для письма, друку або інших графічних цілей, неперфоровані карти та неперфоровані паперові стрічки, в рулонах або прямокутних (включаючи квадратні) аркушах будь-якого розміру, крім паперу товарної позиції 4801 або 4803; папір і картон ручного відливання	<p><i>Загальні</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • маса 1 мІ; • композиція за волокном (вибілена маса, без вмісту волокон, одержаних механічним способом, або не більш як 10 мас. % загальної маси волокна); • зольність; • наявність поверхневого покриття (не крейдований); • багатшаровість. <p><i>Специфічні</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • індекс опору продавлювання (більше 2.5 кПа м²/г); • білість (60 % і більше); • товщина паперу; • наявність забарвленості (по всій масі)

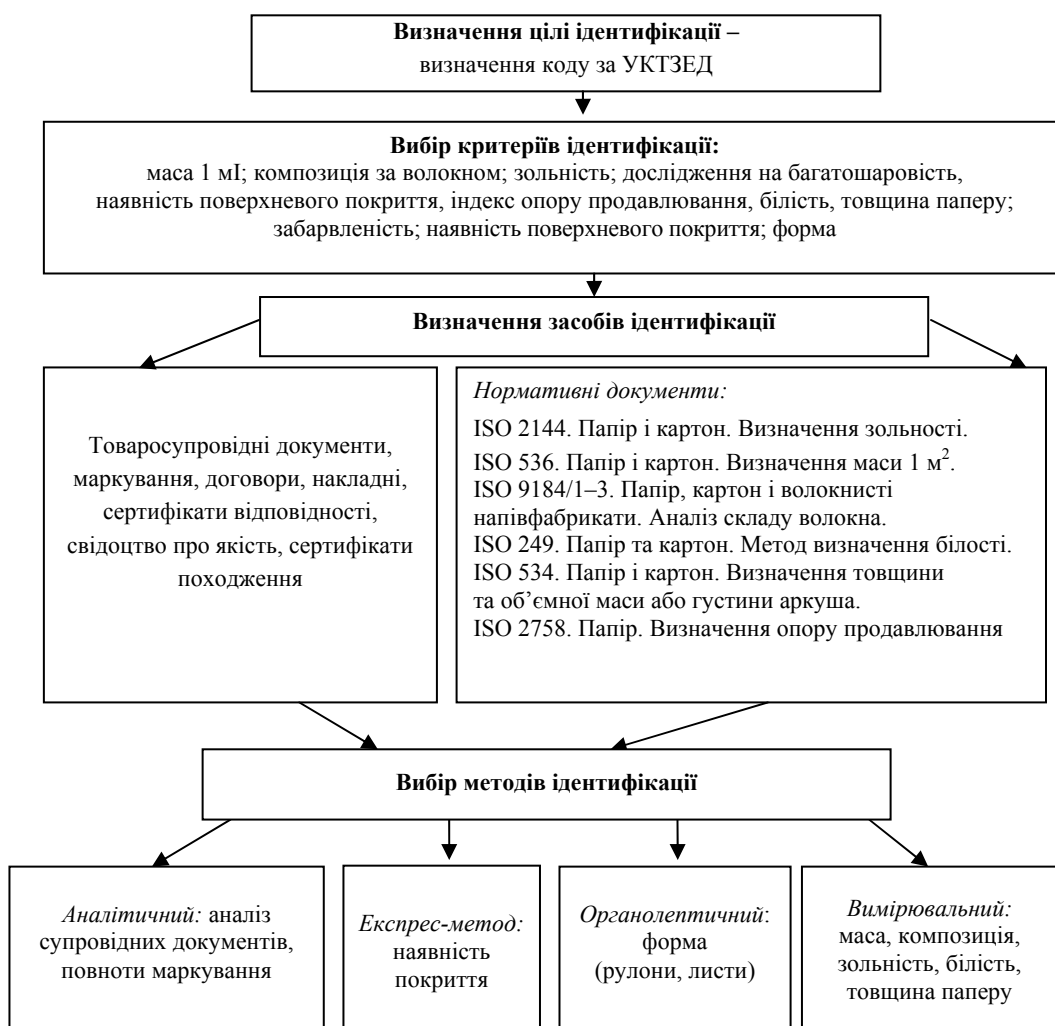
До засобів ідентифікації належать нормативні документи, які регламентують показники якості, товаросупровідні документи, маркування тощо. До методів ідентифікації відносяться: *аналітичний* (за документацією), *експертний*, *експрес-метод*, *органолептичний*, *вимірювальний*. При цьому, щоб уникнути розбіжностей досліджень фізичних властивостей паперу, необхідно застосовувати однакові методи випробувань. Наприклад, існують різні методи випробувань поверхневої вбирності – крапельний, ваговий та метод Кобба; визначення ступеня проклеювання – штриховий і метод сухого індикатора; гладкості – за Кізером і гляриметром тощо. Також необхідно привести у відповідність методи випробувань, що використовуються в Україні, до вимог Міжнародної організації зі стандартизації (ISO).

Одним із основних і об'єктивних методів ідентифікації більшості видів паперу та виробів із нього є вимірювальний метод складу за волокном. За допомогою деяких спеціальних гістохімічних реакцій і фарб реактиву Херцберга можна ідентифікувати під мікроскопом волокнисті напівфабрикати за способом їх варки та ступенем відбілювання у комплексі зі встановленням діагностичних ознак анатомічних елементів для порівняльного аналізу волокон.

Нагальною потребою є також розробка експрес-методів і затвердження таких, які ще не стандартизовані, наприклад – визначення наявності поверхневого покриття та ступеня крепування паперу.

За останній час у вітчизняній і зарубіжній літературі описано нові методи аналізу паперу, які розширюють можливості його ідентифікації. Автори [6] пропонують методику для визначення крейдованості, яка полягає у відокремленні за допомогою голки наявного покриття від волокнистої частини паперу. Для дослідження поверхневого покриття, в якості якого використовують полімерні чи інші органічні матеріали, необхідно проводити аналіз поверхневого покриття методом ІЧ-спектроскопії, або відділення покриття за допомогою клейової стрічки, яку накладають на папір і потім відокремлюють.

Етапи ідентифікації на прикладі паперу для письма та друку представлено на *рисунку*.

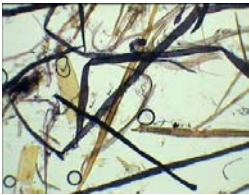

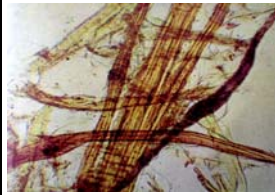
Етапи проведення ідентифікаційної експертизи паперу для письма та друку

На основі зазначеного удосконалено процедуру проведення ідентифікаційної експертизи паперу під час митного оформлення. Процедура складається з попередньої, основної та заключної частин.

Розроблена методика проведення ідентифікації паперу пройшла апробацію в Центральному митному управлінні лабораторних досліджень та експертної роботи ДМСУ при ідентифікації трьох зразків паперу: *Magno star* (зразок № 1), *Multi copi* (зразок № 2) і ОАО "Кондопога" (зразок № 3). Усі зразки паперу, вирізані на відстані не менше 15 мм від краю аркуша, чисті, без складок, зморщок, перегинів і кондиційовані відповідно до ГОСТ 13523. Обрані основні критерії ідентифікації визначено за стандартними методами [7 – 10] (табл. 2).

Таблиця 2

Результати ідентифікаційної експертизи паперу

Критерії ідентифікації	Зразок № 1	Зразок № 2	Зразок № 3
Маса 1 мІ, г/м ²	115	80	40
Композиція за волокном			
Наявність поверхневого покриття	Крейдований з обох сторін	Не крейдований	
Дослідження на багат шаровість	Одношаровий		
Білість, %	110	100	59
Зольність, %	20	11	4
Код за УКТЗЕД	4810110000	4802528000	4801001000

За результатами дослідження композиції за волокном методом гістохімічної реакції за допомогою реактиву Херцберга встановлено, що в зразку № 1 9 мас. % волокна забарвлено в жовтий колір, тобто його отримано механічним способом, решта – забарвлено в синьо-фіолетовий колір – вироблено з вибіленої целюлози листяних і хвойних порід деревини, як і в зразку № 2. Композиція зразка № 3 забарвлена в жовто-фіолетовий колір, що підтверджує його склад на 70 % з деревної маси. За рахунок маси, білості й композиції його віднесено до газетного паперу.

Отже, використання розробленої методики ідентифікації паперу сприятиме роботі експертів при його дослідженні для скорочення термінів і спрощення процедури митного оформлення товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Обсяги імпорту, експорту за найменуванням товарів відповідно УКТЗЕД.* — Режим доступу : <http://www.zanoza.com.ua/novosti/news2/233-233>.
2. *Аналіз зовнішньоекономічної діяльності на ринку. Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону.* — Режим доступу : <http://www.apn-ua.com/exim/n69>.
3. *Глушкова Т. Г.* Проблеми ідентифікації паперу та виробів з нього / Т. Г. Глушкова, С. С. Барабаш : матер. міжнар. наук.-практ. конф. ["Товарознавство і торговельне підприємництво: дослідження, інновації, освіта"], (Київ, 6–7 квіт. 2011 р.) ; відп. ред. А. А. Мазаракі. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. — С. 190—192.
4. *Вилкова С. А.* Методологические подходы к идентификации потребительских товаров / С. А. Вилкова // Стандарты и качество. — 2003. — № 3. — С. 49—52.
5. Наказ Державної митної служби України від 31.01.04 № 68. Пояснення до УКТЗЕД. — Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2807519&cat_id=295976.
6. *Корольков А. Г.* Криминалистическое исследование денежных билетов СССР. Материалы поддельных денежных билетов и методы их исследования / Корольков А. Г., Горшенин Ю. А., Лютов В. П. — М. : ВНКЦ МВД СССР, 1991. — 88 с.
7. ДСТУ 2297–93 (ГОСТ 13199–94). Напівфабрикати волокнисті, папір та картон. Метод визначення маси продукції площею 1 м². — Чинний від 01.01.1996. — К. : Держспоживстандарт України. — 1994. — 7 с.
8. ДСТУ 2570–94. Папір та картон. Метод визначення білості. — Чинний від 01.01.1996. — К. : Держспоживстандарт України. — 1995. — 5 с.
9. ГОСТ 7629–93. Бумага и картон. Методы определения золы. — Введ. 01.01.1995. — Минск : ИПК Изд-во стандартов. — 1995. — 8 с.
10. ГОСТ 7500–85. Бумага и картон. Методы определения состава по волокну. — Введ. 01.01.1987. — М. : Изд-во стандартов. — 1987. — 48 с.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2012.

Глушкова Т., Барабаш С. Идентификационная экспертиза бумаги при таможенном оформлении. Раскрыто значение идентификации бумаги во время таможенного оформления. Приведена характеристика средств и критериев идентификации на примере бумаги для письма и печати. Представлена разработанная методика идентификационной экспертизы бумаги при осуществлении внешнеэкономической деятельности, раскрыто ее значение для таможенного оформления импортных бумажных изделий.

Ключевые слова: бумага, целлюлоза, идентификационная экспертиза, критерии идентификации, таможенное оформление.

Glushkova T., Barabash S. Paper identification expertise during the customs clearance. The article explores the importance of paper identification in customs clearance. It contains means for specification and criteria for identifying on example of paper for writing and printing.

Identification is carried out during the expert examination, certification and quality control of goods in trade and customs control of goods imported to Ukraine.

The criteria for identification are divided into two types: general and specific, depending on the features of particular paper and the choice of which is determined by identification purpose. The article shows the examples of criteria for identification depending on the commodity code according to UGC FEA. Common criteria include those, which often determine paper compliance: weight of mI, composition according to fiber, linear dimensions, presence of surface coating, and research on layering.

There are also specific criteria that are used only for identification of certain types of paper. For example, for paper for sanitary purposes there is an expert examination on presence of perforation, stamping and degree of embossing, for parchment and tracing paper there is a test on water resistance, for newsprint there is an examination of surface roughness on each side.

The means of identification include regulations that govern the quality indicators that can be used with identification purpose, supporting documents, marking, etc. The methods of identification include such kinds: analytical (according to documentation), expert, express method, organoleptic, measuring (physicochemical). Well-known standard methods are the following: determining the weight of 1 mI (ISO 536), ash content (ISO 2144), punching resistance (ISO 2758), thickness (ISO 534), composition according to fiber (ISO 9184/1-3) and more. Thus, to avoid differences in physical properties of paper through the use of different determining methods it is needed to use the same test methods. For example, there are various methods for testing surface on absorption – dropping, weighting and Cobb method; determining the degree of sizing – stroke method and the method of dry indicator; smoothness – according to Kizer and glarimeter and others. It is necessary to bring the test methods used in Ukraine into accordance with the requirements of the International Standardization Organization (ISO).

There was developed the procedure of paper identifying examination on execution of foreign economic activity. The method of identification paper has been tested in the Central administration of customs laboratory and examining. Usage of this developed method of paper identification will help experts in the course of examination of the paper or products made of it in evaluation of goods for terms reduction and procedure simplification of customs clearance of goods.

Key words: paper, cellulose, identification expertise, criteria for identification, customs clearance.